

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองสนาม (field experimental research) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทโปสเตอร์ และเอกสารแนะนำที่ใช้ในโครงการพัฒนาคนเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในจังหวัดอุดรธานี

ประชากร

ได้แก่ เกษตรกรที่มีอาชีพทำนาทำไร่ ในพื้นที่ที่เป็นดินเค็ม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มตัวอย่าง

มี 2 กลุ่ม ที่มีความคล้ายคลึงกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ได้แก่

1. เกษตรกร บ้านห้วย ค.คอนกลอย อ.หนองหาน จ.อุดรธานี จำนวน 100 ราย เป็นกลุ่มที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในโครงการพัฒนาคนเค็ม
2. เกษตรกร บ้านนายม ค.คอนกลอย อ.หนองหาน จ.อุดรธานี จำนวน 100 ราย เป็นกลุ่มที่ใช้ประเมินประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในโครงการพัฒนาคนเค็ม และเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ชุดเดียวกับที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ทั้ง 2 หมู่บ้านจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sample) เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ได้รับการบรรจุเข้าในแผนการดำเนินงานปี 2533 ของกรมพัฒนาที่ดิน และเป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ดินเป็นดินเค็ม เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของทั้ง 2 หมู่บ้านได้จากการสุ่มอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีเลขที่บ้านเป็นเลขคู่ทุกหลัง ซึ่งผลการเลือกกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างมีสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกัน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วย

1. ไปสเตอร์ 2 เรื่องชื่อ

- 1.1 การปลูกโสมเป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินเค็ม (คูภาคผนวก)
- 1.2 การเพิ่มผลผลิตข้าวในพื้นที่ดินเค็ม " โครงการพัฒนาดินเค็ม " (คูภาคผนวก)

2. เอกสารแนะนำ 1 เล่ม ชื่อ ดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ " ดินเค็มมีปัญหาหากพัฒนาจักได้ผล " (คูภาคผนวก)

3. แบบสัมภาษณ์ 2 ชุด ได้แก่

3.1 แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมีคำถาม 13 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับไปสเตอร์ ชื่อ การปลูกโสมเป็นปุ๋ยพืชสด

โดยมีคำถามด้านต่างๆดังนี้คือ ความสนใจ 5 ข้อ ทศนคติ 10 ข้อ ความรู้ความเข้าใจ 3 คำถามเพื่อทดสอบ 6 ข้อ ความรู้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับไปสเตอร์ ชื่อ การเพิ่มผลผลิตข้าวในพื้นที่ดินเค็ม มีคำถามทางด้านต่างๆดังนี้คือ ความสนใจ 5 ข้อ ทศนคติ 15 ข้อ ความรู้ความเข้าใจ 4 คำถามเพื่อทดสอบ 14 ข้อความรู้

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเอกสารแนะนำ ชื่อ ดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ " ดินเค็มมีปัญหา หากพัฒนาจักได้ผล " มีคำถามทางด้านต่างๆดังนี้คือ ความสนใจ 5 ข้อ ทศนคติ 25 ข้อ ความรู้ความเข้าใจ 11 คำถามเพื่อทดสอบ 33 ข้อความรู้

3.2 แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ประเมินประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีคำถาม 13 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินประสิทธิผล แบ่งเป็นคำถามด้านความรู้ความเข้าใจ 14 คำถามเพื่อทดสอบ 41 ข้อความรู้ และคำถามด้านความเชื่อ 6 ข้อ

แบบสัมภาษณ์ทั้งหมด ได้จากการศึกษาทฤษฎี แนวความคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาโครงการพัฒนาดินเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในจังหวัดอุดรธานี พร้อมทั้งได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อจัดลำดับเนื้อหา การใช้ถ้อยคำของแบบสอบถามให้ถูกต้อง และได้มีการนำไปทดลองใช้กับเกษตรกรบ้านคอนสาย อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีปัญหาดิน

เต็ม จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์แล้วนำมาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามในครั้งนี้

4. สำหรับการประเมินด้านความสนใจ ทักษะคิด และความเชื่อ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

4.1 ความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์ ได้กำหนดให้

4.1.1 คำว่า ยาก เอา แวะ หา หรือ หยิบ ในแบบสอบถาม มีความหมายเดียวกันกับคำว่า " สนใจ " และให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3

4.1.2 คำว่า เฉยๆ ไม่นั่ง หรือ ไม่นั่งใจ ในแบบสอบถาม มีความหมายเดียวกันกับคำว่า " วางเฉย " และให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2

4.1.3 คำว่า ไม่อยาก ไม่เอา ไม่แวะ ไม่หา หรือ ไม่หยิบ ในแบบสอบถาม มีความหมายเดียวกันกับคำว่า " ไม่สนใจ " และให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1

4.2 ทักษะคิดและความเชื่อของเกษตรกรที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์ ได้กำหนดให้

4.2.1 คำว่า พอดี สวย สวยดี ชักเจน ชักเจนดี คีรีน ยาก ชอบ เชื่อ มี ง่าย อ่านง่าย เข้าใจ เข้าใจง่าย ให้ ได้ผล เห็นแล้ว คุ่มค่า ทำตาม ช่วยได้ หรือ ไม่ยาก ในแบบสอบถาม เป็นทักษะคิดในทางบวก (+) และมีค่าคะแนนเท่ากับ 3

4.2.2 คำว่า ไม่ทราบ ไม่เท่าไร ไม่นั่ง ไม่นั่งใจ ไม่ชักเจนบางส่วน ไม่ค่อยเข้าใจ เข้าใจบ้าง พอเข้าใจ ช่วยได้บ้าง พอรู้เรื่อง ไร้ได้ พอใช้ได้ เฉยๆ เห็นแต่ยังไม่เข้าใจ บางส่วนไม่ชักเจน ควรปรับปรุงบางส่วน หรือ มีทั้งยาก/ง่าย ในแบบสอบถามเป็นทักษะคิดที่เป็นกลาง (0) และมีค่าคะแนนเท่ากับ 2

4.2.3 คำว่า ใหญ่/เล็กไป ไม่มี ไม่สวย ไม่ดีรีน ไม่ชอบ ไม่เชื่อ ไม่เข้าใจ ไม่ชักเจน ไม่ยาก ไม่ช่วย ไม่มีประโยชน์ ไม่ได้ผล ไม่คุ้มค่า ยาก อ่านยาก ยังไม่เห็น ยังไม่ทำ ควรปรับใหม่ หรือ เข้าใจยาก ในแบบสอบถาม เป็นทักษะคิดทางลบ (-) และมีค่าคะแนนเท่ากับ 1

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (independent Variables)

- สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ โปสเตอร์ และเอกสารแนะนำ

2. ตัวแปรตาม (dependent Variables)

- ความสนใจ ทักษะคิดของเกษตรกรที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์ และความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา

และอนุรักษ์ดินเค็ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น สัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคลทั้งในส่วนที่เป็นการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์ โดยการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ได้กำหนดหลักการและวิธีการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ มีวิธีการ ดังนี้

ในส่วนที่เป็นโปสเตอร์ ให้ผู้สัมภาษณ์สอบถามในส่วนที่เป็นข้อมูลไปทั่วก่อน ต่อจากนั้นสุ่มไปสเตอร์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ดูเป็นเวลา 1 นาที แล้วจึงทำการสัมภาษณ์ทำวิธีเดียวกันนี้ทั้ง 2 เรื่อง สำหรับเอกสารแนะนำจะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อ่านและทำความเข้าใจโดยใช้เวลาคนละ 1 ชั่วโมง แล้วจึงสัมภาษณ์

2. การสัมภาษณ์เพื่อประเมินประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์

จะทำการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ความเชื่อและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ดิน ก่อน หลังจากนั้นแจกเอกสารแนะนำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ไว้อ่าน พร้อมกับคิดโปสเตอร์ทั้ง 2 เรื่องไว้ตามชุมชนในหมู่บ้าน เช่น ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ศาลาวัด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่คิปป้ายประกาศของหมู่บ้าน และที่สาธารณะของหมู่บ้าน แล้วกลับไปสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 หลังจากการสัมภาษณ์ครั้งแรกไปแล้ว 3 สัปดาห์ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้ง 2 ครั้ง จะเป็นบุคคลเดียวกันซึ่งได้ทำความตกลงกันไว้ล่วงหน้าแล้ว และใช้แบบสัมภาษณ์ชุดเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ได้แยกพิจารณาไว้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติร้อยละของเกษตรกรที่ตอบคำถามทุกตัวเลือก สำหรับด้านความสนใจและทัศนคติได้เพิ่มการหาค่าเฉลี่ยของความสนใจและทัศนคติด้วย โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง ไม่สนใจ , ยังไม่นำพอใจ
	1.51 - 2.69	หมายถึง วางเฉย , ปานกลาง
	2.71 - 3.00	หมายถึง สนใจ , ตี , นำพอใจ

เกณฑ์นี้กำหนดหรือพัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงค่าร้อยละของผู้ให้ความสนใจและมีทัศนคติทางบวกต่อสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ทดสอบครั้งนี้

2. ประสิทธิผลของสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ความเข้าใจและความเชื่อเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ดิน ระหว่างก่อนและหลังการรับสื่อด้วยการทดสอบ-ที (t-test)